

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U004373

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-12-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Желізко Юлія Михайлівна

2. Yuliia M. Zhelizko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 071

Назва наукової спеціальності: Облік і оподаткування

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Облік і оподаткування

Дата захисту: 29-12-2025

Спеціальність за освітою: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 23073010

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський національний технічний університет

Код за ЄДРПОУ: 02070950

Місцезнаходження: просп. Університетський, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський національний технічний університет

Код за ЄДРПОУ: 02070950

Місцезнаходження: просп. Університетський, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.01.80, 06.01.75

Тема дисертації:

1. Контроль за переміщенням товарів (технологій) подвійного використання.
2. Control over the movement of dual-use goods (technologies) to ensure the economic security of entrepreneurship.

Реферат:

1. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню системи експортного контролю за товарами (технологіями) подвійного використання (ТПВ) та формуванню науково обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення ефективності такого контролю на глобальному, національному та мікрорівні в умовах України. У роботі визначено, що контроль за ТПВ є системою заходів, що спрямовані на запобігання їх використанню у воєнних, терористичних чи інших небезпечних цілях. Обґрунтовано необхідність створення сприятливого регуляторного та інформаційного середовища, яке стимулює підприємства дотримуватись вимог експортного контролю. Описано структуру системи експортного контролю, яка включає три рівні: наднаціональний (міжнародні режими), національний (державні системи), та внутрішній (внутрішні системи підприємств). Система включає нормативну базу, дозвільні механізми, регулюючі органи та об'єкти

контролю - товари (технології) подвійного призначення. Особливу увагу приділено методам контролю: ідентифікаційним, дозвільним, митним та санкційним. Розглянуто історичну динаміку розвитку систем нагляду за ТПВ від кінця XIX до початку XXI ст., акцентовано на посиленні контролю через загрози міжнародній безпеці. Ідентифіковано проблеми в сфері ТПВ на різних рівнях (глобальному, національному, підприємницькому). В Україні запропоновано запровадження інституційної реформи, що передбачає створення Державного агентства з питань оборонно-військового комплексу, а також формування консультаційних центрів та органів огляду. Визначено та проаналізовано фактори, що впливають на ефективність контролю, згруповані за політичними, правовими, економічними та соціальними характеристиками. Запропоновано багаторівневу систему аналізу цільового використання ТПВ з урахуванням специфіки країн-експортерів, імпортерів, транзитерів і приватних суб'єктів. Здійснено порівняльну оцінку міжнародного досвіду контролю за ТПВ, зокрема в Німеччині, Японії, Польщі та Україні. Виокремлено напрями удосконалення контролю в українських реаліях, зокрема через розробку внутрішніх політик, алгоритмів контролю, зміну організаційної структури підприємств та інтеграцію банківських установ у процеси контролю. На завершення, дисертація пропонує цілісну концепцію реформування інституційного середовища контролю за ТПВ в Україні з урахуванням міжнародних стандартів, національних потреб і потенціалу бізнес-середовища.

2. The dissertation is devoted to a comprehensive study of the export control system for dual-use goods (technologies) and the development of scientifically grounded recommendations aimed at improving the effectiveness of such control at the global, national, and micro levels within the context of Ukraine. The study defines that control over dual-use goods (technologies) represents a system of measures aimed at preventing their use for military purposes, terrorist activities, or other dangerous objectives. The necessity of creating a favorable regulatory and informational environment that encourages enterprises to comply with export control requirements is substantiated. The structure of the export control system is described, comprising three levels: supranational (international regimes), national (state systems), and internal (enterprise-level control systems). The system includes a regulatory framework, licensing mechanisms, regulatory authorities, and control objects - dual-use goods (technologies). Special attention is given to control methods: identification, licensing, customs control, and sanctions. The historical evolution of oversight systems for dual-use goods (technologies) from the late 19th to the early 21st century is analyzed, with emphasis on the intensification of control in response to international security threats. Problems in the dual-use goods (technologies) sector are identified at various levels (global, national, and enterprise). In Ukraine, the implementation of an institutional reform is proposed, including the creation of a State Agency for Defense and Military-Industrial Complex Affairs, as well as the establishment of advisory centers and review bodies. Factors influencing control efficiency are identified and analyzed, grouped by political, legal, economic, and social characteristics. A multi-level system of end-use analysis for dual-use goods (technologies) is proposed, considering the specifics of exporting, importing, and transit countries, as well as private sector actors. A comparative evaluation of international practices in dual-use goods (technologies) control, particularly in Germany, Japan, Poland, and Ukraine, has been conducted. Key directions for improving control in Ukraine are outlined, including the development of internal policies, control algorithms, changes in enterprise organizational structures, and the integration of banking institutions into control processes. Finally, the dissertation offers a holistic concept for reforming the institutional environment of dual-use goods (technologies) control in Ukraine, taking into account international standards, national needs, and the potential of the domestic business environment.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Желіско Ю.М. Експортний контроль товарів і технологій подвійного використання у фармацевтичному підприємстві. Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право» № 7/3'2019 с. 16-21
- Желіско Ю.М. Ключові відмінності системи експортного контролю України та провідних держав світу. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління Том 30 (69). №4, 2019 Частина 2. Київ 2019 р. с. 86-92
- Желіско Ю.М. Теоретичні засади здійснення контролю за товарами (технологіями) подвійного використання. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління, Том 31 (70). №5, 2020. С. 52-56
- Желіско Ю.М. Прогнози розвитку експортного контролю за товарами подвійного використання в підприємстві в післявоєнний період. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. Випуск 36/2023 Львів 2023р. с. 234-241
- Мазур І., Желіско Ю. Експортний контроль за товарами (технологіями) подвійного використання в системі економічної безпеки України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. ЕКОНОМІКА. 1(224)/2024. С.55-62
- Жовновач Р.І., Желіско Ю.М., Приходько І.П. Внутрішній аудит та контроль товарів (технологій) подвійного використання: методологія та розвиток. Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки. 2025. вип. 13(46).2. С.170-181
- Yuliia Zhelizko. The safety and security of the tourism entrepreneurship potential realization in modern conditions / Iryna Mazur, Ramil Aliyev, Yuliia Zhelizko - Baltic Journal of Economic Studies, Volume 6 Number 5. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2020, 240 pages. 203-208. ISSN 2256-0742 (PRINT), ISSN 2256-0963 (ONLINE). DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-5-203-208>
- Zhelizko Y. Supervision of the activities of enterprises which operate dual-use goods (technologies): current state and challenges dynamics / Mazur I., Zhelizko Y. / Global Prosperity, Volume 1 Issue 3. Prague, Czech Republic, 2021, 52 pages. P. 34-42. ISSN 2787-9364 DOI: <http://doi.org/10.46489/gpj.2021-1-3-4>
- Желіско Ю.М. Внутрішньофірмовий експортний контроль як елемент контролю за товарами (технологіями) подвійного використання в підприємстві України. Матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Шевченківська весна 2020: Сучасні виклики економіки. Частина 2» / За заг. ред. А.О. Вітренка: - К., [б.в.], 2020. Вип. XVIII. - 61 с. С. 28-29
- Желіско Ю.М. Екологічний аспект контролю за товарами (технологіями) подвійного використання. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених «Зелений бізнес: життя заради майбутнього». За ред. Г.І. Купалової. К.: ЦП Компрінт, 2020. 252 с. С. 35-38
- Желіско Ю.М. Сутність та особливості експортного контролю товарів (технологій) подвійного використання в Україні. Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, ад'юнктів, слухачів, курсантів і студентів «Молодіжна військова наука у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» [Текст] / за заг. редакцією І.В. Толока. К.: ВІКНУ, 2020. 345 с. С. 215-217
- Желіско Ю.М. Формування ефективного механізму контролю за товарами (технологіями) подвійного використання. Матеріали XIX Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Шевченківська весна 2021. Економіка. На шляху до сталого розвитку». За заг. ред. Л.А. Анісімової: К., Інтерсервіс, 2021. Вип. XIX. 334 с. С. 15-16
- Желіско Ю.М. Основні методи здійснення державного нагляду за експортом товарів (технологій) подвійного використання. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених «Зелений бізнес: життя заради майбутнього» / За ред. Г.І. Купалової. К.: ФОРМ Ямчинський, 2021. 169 с. С.

- Желізко Ю.М. Процес формування механізму контролю за товарами (технологіями) подвійного використання. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів» (25–26 березня 2021 року). Полтава : ПУЕТ, 2021. 322 с. – С. 151-153
- Желізко Ю.М. Наднаціональні фактори впливу на систему контролю використання товарів (технологій) подвійного використання. Економіка. Фінанси. Бізнес. Управління, матеріали II Міжнародного форуму // За заг. ред. проф. А. І. Ігнатюк : Київ, 2021. Зелений бізнес: життя заради майбутнього. 71 с. – С. 35-38
- Желізко Ю.М. Методичний інструментарій аналізу цільового використання товарів (технологій) подвійного використання підприємствами України та зарубіжними контрагентами. Шевченківська весна 2023. Повоєнне відновлення економіки України: проблеми та перспективи, матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених / За заг. ред. Л.А. Анісімової: - К., Інтерсервіс, 2023. – Вип. XXI. – 392 с. – С. 46

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жовновач Руслана Іванівна
2. Ruslana I. Zhovnovach

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6758-3421

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський національний технічний університет

Код за ЄДРПОУ: 02070950

Місцезнаходження: просп. Університетський, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Васильчак Світлана Василівна

2. Svitlana V. Vasylychak

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9757-1683

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний університет економіки і технологій

Код за ЄДРПОУ: 43684645

Місцезнаходження: вул. Медична, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ляхович Галина Іванівна

2. Halyna I. Liakhovych

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0077-9128

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту Тернопільського національного економічного університету

Код за ЄДРПОУ: 25064389

Місцезнаходження: вул. Дністровська, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Назарова Галина Борисівна

2. Halyna B. Nazarova

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7401-0402

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський національний технічний університет

Код за ЄДРПОУ: 02070950

